

Stanku Lapajnetu ob šestdesetletnici.

V tem mesecu, dne 11. julija 1938, bo dopolnil Stanko Lapajne, redni profesor na ljubljanski pravni fakulteti, šestdeset let.

Preteklo bo pa tudi osem in trideset let, to sta dve tretjini njegove dosedanje življenjske poti, odkar je stopil v stik s „Slovenskim Pravnikom“ in po njem s pravno vedo. Kot mlad pravnik se je l. 1902. uvrstil med takrat še maloštevilne delavce, ki so orali ledino našega pravoznanstva, in se oglasil v XVIII. letniku „Slovenskega Pravnika“ z razpravo „Zmota ali prevara“. Z njo se je pridružil skupini naših civilistov, zasebno pravo je ostalo tudi poslej podlaga in torišče njegovemu delovanju. Snov pa, ki jo obravnava v tej razpravi, znači gotovo vsaj en odtenek tiste veje civilnega prava, ki ji je posvetil pozneje v zreli dobi toliko razmišljanj in v kateri je prišel do toliko dognanj, namreč tistega dela civilnega prava, ki daje podlago za popravo porušenega ravnotežja med pravnimi subjekti, bodisi da je to nesorazmerje nastopilo hote ali brez krivde enega ali drugega dela.

Zveze s Slovenskim Pravnikom nato ni več prekinil. Že pred svetovno vojno je objavil, kot prvi plod pariških študij, razpravo „Prvi dogovor haaške konvencije z dne 12. junija 1902 in avstrijsko matrimonialno pravo“, s katero je posegel na področje mednarodnega zasebnega prava. Tej razpravi so sledile po prevratu mnogoštevilne druge, obravnavajoče najrazličnejša vprašanja mednarodnega zasebnega in civilnega procesualnega prava. Obenem je načel, med prvimi, najrazličnejša vprašanja našega medpokrajinskega prava. Zaključek vseh teh študij je podal v svojem „Mednarodnem in medpokrajinskem zasebnem pravu s pravnimi granami — posestrimami“ (1929), v delu, ki ni samo edino slovensko, marveč v takšnem obsegu tudi edino sistematično jugoslovansko. V svojih osnovah preveva to delo univerzalistična nota, nasproti mnogim drugim, ki so zgrajena na teritorialistični koncepciji.

Poleg tega pa ni zanemarjal občega zasebnega prava. Ni ga letnika „Slovenskega Pravnika“ po prevratu, da bi se ne bil ogle-

sil v njem z daljšo ali krajšo razpravo. Prav tako zvest sodelavec je bil drugemu slovenskemu pravniškemu časopisu, tržaškemu „Pravnemu Vestniku“. Podobno se ponašajo z njegovimi razpravami letniki „Zbornika znanstvenih razprav juridične fakultete v Ljubljani“, da ne omenimo drugih, tudi inozemskih časopisov, ki jim je čislan sodelavec.

V teh razpravah, ki obsegajo vse panoge civilnega zasebnega prava in ki presegajo često krajevno pozitivno pravo in skušajo obseči zlasti ostala slovanska prava, je ostal zvest svojemu načelu, ki si ga je zastavil, že ko je obdeloval zasebno mednarodno pravo. „Predvsem sem se trudil za dobro sistematiko“, tako se pričinja predgovor k mednarodnemu pravu. Ta misel ga spremlja povsod, v vseh njegovih delih in postaja zanj maksima. Vsebinsi norme hoče dati poseben poudarek s tem, da jo skuša uvrstiti na pravem mestu tako v znanstveni razpravi kakor tudi v sistemu norm samih. Zato značijo vsa njegova dela poleg zajetja vsebine zakona obenem prispevek za bodočo pravno sistematiko.

Razglabljanja o civilnem pravu so Lapajneti samo po sebi privedla k študiju načrta za jugoslovanski državljanski zakonik. Kakor drugod je razvil sedaj tudi v tem pravcu posebno delavnost tako v vsebinskem pogledu, ko podaja nasvete, kako vlitii v staro posodo zakonika iz l. 1811. nove vsebine in tega vzposobiti za ureditev modernih pravnih razmerij, pri tem ga pa vsaj malo tudi sistematično preurediti. Prva polovica teh mnenj je izšla tudi v našem glasilu in je bila že dve leti podlaga za diskusije o načrtu novega državljanskega zakonika, ki se vrše pod okriljem „Pravnika“.

Podlaga našemu zasebnemu pravu je stara in nepregledno je znanstveno delo o njem. Vendar navzlic temu ne bo mogel nihče, da se ne bi ustavil ob delu profesorja Lapajneti. V njem bo zasledil nove vidike, prejel bo nove pobude, kako to pravo tolmačiti, kako ga usmerjati in v katerem pravcu podpirati njega daljnji razvoj.

Za vse to delo, v katero je vložil toliko naporov in ki je tako pomenljivo za našo pravno vedo ter najože povezano s „Slovenskim Pravnikom“, naj sprejme profesor Lapajneti ta snopič. Poklanjajo mu ga predvsem njegovi učenci, katerim je posvetil tudi svoje najboljše moči. Znači pa naj mu tudi pri srčno voščilo kot zvestemu sodelavcu in kot izraz skromne oddolžitve za delo na našem pravoznanstvu.

Slovenski Pravnik.